

AUDIO DE 2024

Lída Rakušanová

Marianne Allweiss: Grenztote am Eisernen Vorhang: Zähe Aufarbeitung in Tschechien (Smrt na železné oponě: zdlouhavé vypořádání se s minulostí v Česku)

Svět je ve varu: Putin bombarduje celoplošně ukrajinskou infrastrukturu s evidentním cílem vyvolat na Ukrajině mohutnou uprchlickou vlnu, která otřese Evropou. Izrael je ve válce s palestinskými teroristy. Čína krouží stále těsněji kolem Tchaj-wanu. Americká demokracie je v sázce jak nikdy. Proč – probůh – se při tom všem, co se teď děje, rozhodla porota Česko-německého fondu budoucnosti udělit novinářskou cenu v kategorii audio zrovna příspěvku s polozapomenutým obsahem, aktuálním před víc než třiceti lety? Odpověď je jednoduchá: právě proto.

Z reportáže Marianne Allweiss o soudu s jedním z prominentů československého komunistického režimu, který měl na svědomí několik z mnoha mrtvých u železné opony, vyplývá, že i dnešní usurpátory jednou dostihnou jejich zločiny páchané od psacího stolu. I kdyby to mělo trvat celá desetiletí. Na základě loňského soudního procesu s bývalým československým ministrem vnitra, politicky odpovědným za střelbu do lidí prchajících za svobodou na česko-západoněmecké a česko-rakouské hranici v 80. letech minulého století, skládá autorka mozaiku protikladů mezi východním Německem, kde se s pomocí západoněmecké justice mohlo začít s vyšetřováním okamžitě po sjednocení Německa, a Českou republikou, s jejíž komunistickou elitou, politicky odpovědnou za smrt více než 280 lidí, z toho 33 východoněmeckých občanů, se po Listopadu 1989 většinou váhalo tak dlouho, až se její příslušníci ocitli mimo dosah světské spravedlnosti. Což nakonec platí i pro aktuálně obžalovaného.

Tím ale příběh teprve začíná: Marianne Allweiss představuje v reportáži mezinárodní platformu, jejímž cílem je koordinovat zpracování totalitní minulosti v evropském měřítku. Jeden úspěch už platforma na svém kontě má: podáním žaloby v Německu v roce 2016 a o rok později v Česku se jí podařilo otevřít soudní řízení s příslušníkem nejvyšších pater československého komunistického aparátu. A tím de facto deklarovat, že střelba na československých hranicích, kde zahynuly stovky nejen českých, ale i východoněmeckých a mnoha dalších uprchlíků z východní Evropy, není promlčená ani po půl století.

Marianne Allweiss se tím ujala česko-německého, ne-li evropského tématu, které doposud živoří na okraji veřejného zájmu. Neprávem. Cílem aktivistů z Platformy evropské paměti a svědomí je totiž snaha postavit pachatele zločinů komunismu na roveň pachatelům zločinů nacismu. A tím dosáhnout mezinárodní ostrakizace komunismu. Téma nedořešené dodnes.

K novinářské ceně v kategorii audio srdečně gratulujeme!